

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 6, NO 12, STIP, 2021

ГОД. VI, БР. 12
ШТИП, 2021

VOL. VI, NO 12
STIP, 2021

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 6, Бр. 12
Штип, 2021

Vol. 6, No 12
Stip, 2021

PALMK, VOL 6, NO 12, STIP, 2021
DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM21612>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. факс 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

13 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

17 Наташа Стојановска-Илиевска

СОГЛЕДУВАЊА ЗА ЕДНА ПОДГРУПА ОД ПЕРИФРАСТИЧНИ ПРЕДИКАТИ СО *ДАВА* ВО КОИ Е ПРИСУТНО МЕТАФОРИЧКОТО ПРОШИРУВАЊЕ ЗА МЕЃУЧОВЕЧКА КОМУНИКАЦИЈА

Natasha Stojanovska-Ilievska

OBSERVATIONS ON A SUBGROUP OF LIGHT VERB CONSTRUCTIONS WITH *DAVA* IN WHICH THE METAPHORICAL EXTENSION OF INTERPERSONAL COMMUNICATION IS PRESENT

27 Катерина Видова

ПРЕВОД НА АНГЛИСКИТЕ НАСЛОВИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК СО АКЦЕНТ НА УПОТРЕБАТА НА МАРКЕРИТЕ НА КАТЕГОРИЈАТА ОПРЕДЕЛЕНОСТ

Katerina Vidova

TRANSLATION OF THE ENGLISH TITLES INTO MACEDONIAN WITH AN EMPHASIS ON THE USE OF THE MARKERS OF DEFINITENESS

37 Ana Koceva, Dafina Kostadinova

A COMPARATIVE ANALYSIS ON APOLOGY SPEECH ACTS IN AMERICAN ENGLISH AND MACEDONIAN

47 Sándor Czeglédi

HOW “MODERN” IS THE MODERN PLAIN ENGLISH MOVEMENT? – AN OVERVIEW OF RELEVANT LEGISLATIVE AND EXECUTIVE POLICY INITIATIVES IN THE UNITED STATES FROM THE 19TH CENTURY

61 Antony Hoyte-West

EU MULTILINGUALISM AND THE LANGUAGES OF THE EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES: AN EXPLORATORY OVERVIEW

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

75 Луси Караниколова-Чочоровска

ФЕНОМЕНОТ НА ЖИВОТНИТЕ ФАЗИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ

Lusi Karanikolova-Chochorovska

THE PHENOMENON OF LIFE PHASES IN THE POETRY OF BLAZE KONESKI

- 89 Славчо Ковилоски**
БЛАЖЕ КОНЕСКИ КАКО СЛИКАР
Slavcho Koviloski
BLAZHE KONESKI AS A PAINTER
- 97 Anastasija Gjurčinova**
BLAŽE KONESKI E DANTE ALIGHIERI – OMAGGIO AI POETI E ALLA POESIA
Anastasija Gjurčinova
BLAŽE KONESKI AND DANTE ALIGHIERI – A HOMAGE TO THE POETS AND THEIR POETRY
- 107 Ана Витанова-Рингачева**
ДВЕ ГОДИШНИНИ – ДВА СТОЖЕРНИ ВЕКА (КОН ДВАТА ГОЛЕМИ МАКЕДОНСКИ ЛУБИЛЕИ – 95 ГОДИНИ ОД СМРТТА НА КРСТЕ ПЕТКОВ МИСИРКОВ И 100 ГОДИНИ ОД РАЃАЊЕТО НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ)
Ana Vitanova-Ringaceva
TWO ANNIVERSARIES – TWO PIVOTS’ CENTURIES (THE TWO GREAT MACEDONIAN ANNIVERSARIES - 95 YEARS SINCE THE DEATH OF KRSTE PETKOV MISIRKOV AND 100 YEARS SINCE THE BIRTH OF BLAZE KONESKI)
- 117 Ивана Котева, Махмут Челик**
АНАЛИЗА НА ПЕШНАТА „ТЕШКОТО“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ
Ivana Koteva, Mahmut Celik
ANALYSIS OF THE POETRY “THE DIFFICULT” BY BLAZE KONESKI
- 125 Славица Урумова-Марковска**
ПРОЧКА ВО СЕМЕЈСТВОТО НА ТРАЈЧЕ (ЗБОР-ДВА ЗА РАСКАЗОТ „ПРОЧКА“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ)
Slavica Urumova-Markovska
THE FORGIVENESS HOLIDAY IN TRAJCHE’S FAMILY (A FEW WORDS ABOUT THE SHORT STORY “FORGIVENESS” BY BLAZHE KONESKI)
- 137 Milica Aleksić**
FLORAL-FAUNAL MOTIFS IN SVETOZAR ĆOROVIĆ’S *LOVE STORIES*
- 149 Марија Леонтиќ**
ОПШТ ПРЕГЛЕД НА СОВРЕМЕНАТА ТУРСКА ПОЕЗИЈА
Marija Leontik
AN OVERVIEW OF CONTEMPORARY TURKISH POETRY
- 165 Туљај Чако**
ПОЕЗИЈАТА ЗА ДЕЦА НА ХАЏИ ОМЕР ЛУТФИ
Tülay Çako
THE POETRY FOR THE CHILDREN OF HACI ÖMER LÜTFI
- 177 Sanja Kobilj Ćuić**
IL CORPO MATERNO NELL’*AMORE MOLESTO* DI ELENA FERRANTE
Sanja Kobilj Ćuić
THE MATERNAL BODY IN *L’AMORE MOLESTO* BY ELENA FERRANTE

КУЛТУРА / CULTURE

- 187** **Екатерина Намичева, Петар Намичев**
ПРОСТОРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ТРАДИЦИОНАЛНАТА СЕЛСКА КУЌА
ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ОД 19 ВЕК
Ekaterina Namicheva, Petar Namichev
SPATIAL CHARACTERISTICS OF THE TRADITIONAL VILLAGE HOUSE IN
SKOPJE REGION OF THE 19TH CENTURY

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 203** **Марија Гркова**
БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО НАСТАВАТА ПО ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
Marija Grkova
BLAZE KONESKI IN REGARDS OF THE EDUCATION CURRICULUM ON THE
SUBJECT OF MACEDONIAN LANGUAGE

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 215** **Бојана Самарџиева**
ОСВРТ КОН ПОСЛЕДНАТА ПОЕТСКА ЗБИРКА, „ЦРН ОВЕН“, ОД БЛАЖЕ
КОНЕСКИ
Bojana Samardzieva
REVIEW OF THE LAST POETRY COLLECTION, „BLACK ARIES“ BY BLAZE
KONESKI

ДОДАТОК / APPENDIX

- 221** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
- 223** CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО НАСТАВАТА ПО ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

Марија Гркова

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija1.grkova@ugd.edu.mk

Апстракт: Ликот и делото на Блаже Конески наоѓа свое место и во учебниците по предметот Македонски јазик за основно и за средно образование. Во 2021 година навршуваат 100 години од неговото раѓање, па по тој повод годината е прогласена за година во чест на Блаже Конески. Од друга страна, 2021 година е прогласена и за Меѓународна година на мирот и довербата од страна на Генералното собрание на Обединетите нации. Кон прославата на Меѓународната година, се приклучува и Македонија со специјална Програма која ќе биде посветена токму на големиот македонски великан и патрон, Конески. Денот на неговото раѓање е запишан и на Листата на УНЕСКО за одбележување значајни јубилеи во светот во текот на истата година. Во реализација на Програмата се приклучуваат повеќе институции, министерства, органи на државната управа, здруженија во земјава и во странство, а меѓу нив и Народна банка и Македонска пошта чија цел ќе биде издавање златна монета и поштенска марка со ликот, портретот на Конески. Токму оттука се побудува и инспирацијата и идејата да бидат разгледани ликот и делото на Конески во учебниците по предметот Македонски јазик во основното и во средното образование.

Клучни зборови: *Блаже Конески, наставен предмет Македонски јазик, учебници, основно образование, средно образование.*

Вовед

Блаже Конески е еден од кодификаторите на македонскиот стандарден јазик и значајна личност за македонската книжевност. Неговото име во науката се јавува до бројни титули како: научник-славист, филолог, лингвист, поет, писател, критичар, есеист, лингвистички историчар, преведувач, професор, академик. Во рамките на творечката дејност, пак, зад себе остава бројни дела: првото поетско дело „Мостот“, поетските збирки „Земјата и љубовта“, „Песни“, „Везилка“, „Записи“, „Стари и нови песни“, „Чешмите“, „Послание“, „Црква“, „Златоврв“, „Сеизмограф“, „Небеска река“ и „Црн овен“, како и збирката раскази со наслов „Лозје“ и книгата со кратка лирска проза „Дневник по многу години“.

Сепак, од аспект на македонистиката нужно е да се спомене дека Конески игра значајна улога во стандардизирањето на македонскиот јазик и ја изработува „Граматиката на македонскиот литературен јазик“ по која, оттогаш па до денес, се едуцираат сите генерации македонисти. Тој го составил и првиот Правопис на македонскиот литературен јазик, а бил и редактор на „Речникот на македонскиот јазик“.

Со оглед на тоа што е основач на студиите по Македонистика на Филолошкиот факултет во Скопје, и заради бројни други заслуги, денес Факултетот во негова чест го носи неговото име. Името на Конески се среќава и во членството на Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), каде што се јавува и како нејзин прв претседател (до 1975 година). Тој е еден од основачите и прв претседател на Друштвото на писателите на Македонија. Улогата во творештвото и книжевноста ја проширува и во рамките на познатите литературни списанија „Нов ден“ и „Македонски јазик“ каде работел како нивни уредник. Неговата заслуга во науката и во творештвото е ненадминлива и денес, 100 години по неговото раѓање.

Горенаведеното е само мал дел од животот на Конески срочен во зборови, но станува јасно зошто неговото име редовно се среќава и во учебниците по Македонски јазик во основното и во средното образование, и како методичка единица во наставните програми по овој предмет.

Целта на овој труд е да ги разгледаме овие содржини од учебниците и од програмите кои говорат за животот и за делото на Блаже Конески. Ќе се обидеме и да ја утврдиме соодветната застапеност на содржините под неговото име.

Наставните програми по Македонски јазик и Блаже Конески

Името Блаже Конески како методичка единица во наставните програми по Македонски јазик¹ се среќава во: IX одделение во основното образование; во III и IV година – гимназиско образование и во IV година – средно стручно образование. Содржините за Конески се среќаваат и во наставните програми по Македонски јазик за децата на другите заедници.

Во наставните програми по Македонски јазик за IX одделение и за III година гимназиско образование методичката единица за Конески е разгледана во програмското подрачје Јазик, а во наставните програми за IV година гимназиско и средно стручно образование Конески се разгледува во рамките на програмското подрачје Литература.

Според наставната програма по Македонски јазик за IX одделение учениците се запознаваат со улогата на Блаже Конески во кодификацијата на македонскиот стандарден јазик реализирајќи ги следниве цели:

- да анализира текстови од првите години на кодификацијата и да ги споредува со македонскиот стандарден јазик;

¹ Наставните програми по Македонски јазик се преземени од официјалната страница на Бирото за развој на образованието на РМ на интернет. Пристапено на 14.3. 2021 година <https://www.bro.gov.mk/>

- да го истакнува и заклучува значењето и улогата на Блаже Конески и на другите македонски лингвисти од овој период во кодификацијата на македонскиот стандарден јазик.

Во наставната програма по Македонски јазик за III година гимназиско образование во врска со Конески учениците ги остваруваат следниве цели:

- да се запознае со процесите пред кодификацијата на македонскиот јазик и со важните историски датуми;
- да знае кога е извршена кодификацијата на македонскиот литературен јазик: донесување на азбуката и на правописот;
- да се запознае со првите значајни дела (граматики, правопис и сл.) каде што се дадени насоките за развојот на македонскиот литературен јазик. Истава наставна година се обработуваат и песни од Конески.

Конески се среќава и во делот „Лирика“ во рамките на програмското подрачје Литература во наставната програма по Македонски јазик за IV година гимназиско образование. Во оваа програма се внесени следниве цели:

- ја претставува лириката во рамките на литературата;
- сумарно ја опишува нејзината трансформација од антички времиња до денес;
- селективно ги набројува клучните точки во историјата на родот лирика во македонската литература, клучните автори и дела (од претходните етапи на образованието);
- дискутира за лирските форми, за иновациите во македонската лирика;
- интерпретира одделни песни и ги коментира описите и белезите на лириката на Конески, Шопов, Павловски со нивниот специфичен влог во историјата на овој литературен род.

Во делот Македонска наука и литература е впишана целта:

- да ги категоризира најрелевантните претставници на одделните гранки на македонската наука за литературата (К. Пенушлиски, Х. Поленаковиќ, Д. Митрев, Бл. Конески и други).

Во рамките на наставната програма за IV година средно стручно образование, во делот Литература е наведена, покрај преостанатото, и следнава цел што го споменува Конески:

- интерпретира одделни песни и ги коментира опусите и белезите на лириката на Конески, Шопов, Павловски со нивниот специфичен влог во историјата на овој литературен род.

Учебници по Македонски јазик и Блаже Конески во нив

Содржините за Блаже Конески како кодификатор на македонскиот стандарден јазик, поет и писател, се застапени и во учебниците по предметот Македонски јазик во основното и во средното образование.

Во овој дел од трудот правиме анализа на сите учебници во кои се среќава неговото име, а што може да се преземат од официјалната страница

на интернет наменета за електронски учебници.²

I. Учебници по предметот Македонски јазик за основното образование:

1. Во учебникот *Македонски јазик за трето одделение деветгодишно основно образование* од Весна Настовска и од Љубица Севдинска е наведено: „Правилата за македонскиот литературен јазик ги утврдил нашиот голем поет, раскажувач и јазичен научник Блаже Конески. Тој напишал многу песни, раскази и многу стручни дела за јазикот. Најзначајно негово дело е Граматиката за македонскиот литературен јазик“. Во истиов учебник се среќава и литературната творба на Конески „Пеперуга“ (стр. 127);

2. Учебникот *Македонски јазик за четврто одделение од деветгодишното образование* од Љиљана Атанасова е збогатено со песната „Успивање на болно дете“ од Блаже Конески (стр. 100). Оваа песна во учебникот служи за збогатување на речникот на учениците со непознати зборови за нив; препознавање на мајчината гужа кон детето од каде што се будат идеи за рецитација со другарче на тема „Мајка“; пишување состав со наслов „Ти благодарам, мила мајчице“ кој ќе биде највредниот подарок за празникот на жената-мајка – 8 Март;

3. Во учебникот *Македонски јазик за четврто одделение за деветгодишното образование* од Билјана Кртолица, Виолета Митовска и од Весна Гавриловска-Аврамовска се среќава песната „Приспивна“ од Конески (стр. 202);

4. Учебникот *Македонски јазик за четврто одделение од деветгодишното основно образование* од Весна Настовска и од Љубица Севдинска е збогатен со поголем број содржини и информации за Конески, како што се: Стандарден јазик е јазикот што се користи од сите луѓе во сите области од животот; Крсте Мисирков прв ги поставил, а Блаже Конески ги утврдил правилата на македонскиот литературен јазик (стр. 26); „Игра со дете – на ќерка ми“ (стр. 130); Кој е Бл. Конески? (стр. 131) и слично;

5. Во *Учебникот по Македонски јазик за VI одделение* од Снежана Велкова и Соња Јовановска се обработуваат песните „Приспивна“ (стр. 99) и „Дете заспано крај езеро“ на Конески (стр. 101);

6. Снежана Велкова и Соња Јовановска во учебникот *Македонски јазик за VII одделение за основно образование* потсетуваат на неколку цитати од Конески кои оставиле белег во литературата и во книжевноста: „Македонскиот јазик треба да биде строен и изразит, да биде вистински белег на македонската нација, зашто преку литературниот јазик се закрепнува најздраво свеста за припадност кон нацијата. Македонскиот литературен јазик треба да биде навистина македонски“; „Во нашите народни говори и во усната литература ќе се најдат не само зборови врзани за конкретни предмети, туку и зборови што можат многу арно да се издигнат до значењето на научни термини“; „Во македонскиот литературен јазик треба до најголем

² Пристапено на 14.3. 2021 г. <https://www.e-ucebnici.mon.gov.mk/>

степен да се изрази неговата народна основа. Речникот на литературниот јазик да се збогатува со зборови од сите наши дијалекти, да се изградуваат нови зборови со живи наставки и, само колку што е потребно, да се усвојуваат туѓи зборови“; „Во речникот на македонскиот литературен јазик треба, во прв ред, до максимум да се искористат елементите што се веќе дадени во народниот говор“; „Филозофот Волтер рекол дека човекот не може да го сака тоа што не го познава! Затоа треба секој од нас да го учи својот јазик за да го запознае што подобро, а љубовта кон јазикот тогаш ќе дојде сама по себе“. Во учебникот се обработува и песната „Зимско утро“ (стр. 19);

7. Еден дел од горенаведените цитати ги среќаваме и во учебникот *Македонски јазик за VI одделение основно образование* од Билјана Димковска и Сузана Цветковиќ каде што се дадени и кратки податоци за животот и творештвото на Конески (стр. 108–109). И во овој учебник е дадена песната „Зимско утро“ (стр. 108);

8. Во учебникот *Македонски јазик за VIII одделение за деветгодишното основно образование* од Стојка Бојковска, Гордана Алексова, Димитар Пандев и Косара Гочкова во осмо одделение се обработуваат песните „Везилка“ (стр. 104), преку која се воведува нова стилска фигура – апострофа, потоа „Болен Дојчин“ (стр. 112) кој послужил како инспирација за епска песна и на Конески. Во оваа песна учениците ја препознаваат стилската фигура – градација. Посебно внимание во учебникот привлекува насловот „Од дневникот на Блаже Конески“ – извадок кој им овозможува на учениците да препознаат копнеж кај авторот за враќање во родната земја, а потоа овие негови чувства ги споредуваат со истите чувства што се одразиле кај поетот Константин Миладинов (стр. 142);

9. Во учебникот *Македонски јазик за седмо одделение - осумгодишно основно образование* од Томе Богдановски се проверуваат знаењата за прилозите преку извадок од расказот „Изложба“ од Конески (стр. 21). Во делот Литература и Лектира се среќава песната „Од возот“ (стр. 53), како и извадокот од претходно споменатиот расказ „Изложба“ (стр. 66);

10. Во учебникот *Македонски јазик за VII одделение за основно образование* од Снежана Велкова и од Соња Јовановска се проверува знаењето на учениците за видовите акцентски целисти преку гласно читање на извадок од дело на Блаже Конески (стр. 14). Авторот се споменува и како автор на балади во македонската литература. И во овој учебник, како и во претходниот, се среќава расказот „Изложба“ (стр. 88), при што учениците даваат свое размислување за расказот; учениците се запознаваат со Конески и како есеист и како автор на дневник;

11. *Македонски јазик за VIII одделение* од Снежана Велкова и Соња Јовановска е учебникот во кој се среќаваат и се обработуваат песните „Уплав“ (стр. 62), „Тешкото“ (стр. 63) и „Везилка“ (стр. 66) од Конески. Меѓу другото, песните служат и за препознавање на видовите рими.

II. Учебници по предметот Македонски јазик за средното образование:

1. Во учебникот *Македонски јазик и литература за III година за реформираното гимназиско образование* од Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Гуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски, Гане Тодоровски и Наташа Аврамовска особено внимание се посветува на кодификацијата на македонскиот стандарден јазик и придонесот на Конески во неа. Во најголем дел од содржината за Конески се споменува неговата граматика која придонела и придонесува за зацврстување на македонската лингвистичка терминологија и ја претставува основата на современата македонска наука за јазикот. Во овој дел свое место заземаат и информации за Речникот на македонскиот литературен јазик во три тома во кој како редактор се јавува самиот Конески;

2. Во *Македонски јазик и литература, учебник за III година за реформираното гимназиско образование* од Венко Андоновски, Марјан Марковиќ и Глигор Стојковски, како и во претходниот учебник, акцентот се става на кодификацијата на македонскиот стандарден јазик и значајната улога на Конески во неа. Притоа се наведува: „Кодификацијата на македонскиот јазик е извршена веднаш по Втората светска војна и за таа цел е избрана Комисија во која најголема улога одиграл Блаже Конески“. Тој ги продолжи и ги оствари принципите поставени од македонистите во XIX век и од Крсте Петков Мисирков;

3. *Македонски јазик и литература за IV година гимназиско образование* од Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Гуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски, Наташа Аврамовска и Лорета Георгиевска-Јаковлева е учебник во кој се разгледуваат стилските фигури и тропите, а во рамките на содржините за нив се среќаваат бројни извадоци од песни на Конески преку кои се препознаваат стилските фигури;

4. Во *Македонски јазик и литература – учебник за IV година за реформираното гимназиско образование* од Венко Андоновски, Марјан Марковиќ и Глигор Стојковски се среќава името Блаже Конески во рамките на разгледувањето на стилските фигури низ неговата најпозната поезија. Се споменуваат и неколку специфични термини што се среќаваат само во песните на великанот. Авторите се обидуваат да потсетат на важноста на Конески во улога на кодификатор, лингвист и поет, повикувајќи се на проучувачите кои го нарекуваат Конески – *втор Мисирков*: „Блаже Конески е еден од најкрупните личности на македонскиот 20 век. Многу проучувачи на македонската културна и национална историја го нарекуваат *втор Мисирков*, поточно личност која продолжи таму кај што престана Крсте II. Мисирков – даде најголем влог во нормирањето на литературниот јазик на Македонците, напиша извонредни студии за историјата на македонскиот јазик, на 19 век и – се разбира – поезија според која се препознава втората половина на изминатото столетие“. Авторите во учебникот даваат детален преглед на најпознатите песни од поезијата на Конески.

Заклучни белешки

Годинава е прогласена за година на Блаже Конески, зашто со неа навршуваат 100 години од неговото раѓање. Животот и делото што ги остави зад себе не се и никогаш нема да бидат само дел од историјата на Македонците. Со оглед на тоа што покажавме дека станува збор за важна историска личност, ги разгледавме и содржините и методичките единици поврзани со неговиот живот и дело, како и нивната соодветна застапеност во учебниците по Македонски јазик за основно и за средно образование.

Поголем број лингвисти и книжевници го нарекуваат Конески – втор Мисирков, а доказ за тоа е редовната застапеност на неговото име во учебниците и во наставните програми по Македонски јазик за основно и за средно образование.

Од горенаведеното може да се констатира дека Конески редовно се среќава и како методичка единица во образованието во државава. Горенаведениот преглед на наставните програми по Македонски јазик го покажа следново: името Блаже Конески како методичка единица се среќава во: IX одделение во основното образование; во III и IV година – гимназиско образование и во IV година – средно стручно образование. Како методичка единица Конески во наставните програми се среќава во програмското подрачје Јазик и во рамките на програмското подрачје Литература.

Прегледот на учебниците по Македонски јазик покажа дека песните на Конески може да послужат за најразлични цели: од запознавање со нови зборови, преку запознавање со нови стилски фигури, до инспирација за создавање прекрасен подарок за жена-мајка. Сепак, треба да се спомене дека во учебниците се застапени и еден дел прозни текстови од Конески што служат за најразлични цели, како поттик за размислување, мотивација за креирање од страна на учениците и слично.

Во учебниците во кои се споменува името Блаже Конески како лингвистички историчар и кодификатор, посебно внимание привлекуваат содржините за кодификацијата на македонскиот стандарден јазик. Станува јасна улогата на Конески во стандардизирањето на македонскиот јазик, статус врз кој се создава денешниот, современ македонски јазик. Во повеќе учебници, во делот за стандардизирањето, свое место наоѓа и „Грамастиката на македонскиот литературен јазик“ од Конески преку која, како што кажавме, се едуцираат сите генерации македонисти.

За крај, ќе го издвоиме следново: прегледот на учебниците по Македонски јазик во кои е пишувано за содржините поврзани со животот и делото на Конески покажа дека еден дел од учебниците редовно го проучуваат македонскиот великан и патрон, а во други е потребно да се отвори простор и да има стремеж кон збогатување на овие содржини. Сметаме дека би било соодветно да се даде значајно место во учебниците по Македонски јазик и за поголем број дела од Конески како поет и прозаист чија содржина би била соодветна на возраста на учениците што треба да ги обработуваат и анализираат овие песни и други книжевни дела.

Сепак, кон запознавањето со животот и делото на Конески може да се пријде на најразлични начини: преку разгледување на богатата литература во која е пишувано за неговото творештво, за постигнатите научни предизвици во рамките на македонистиката, за поставувањето на темелите во современата состојба на јазикот и за бројни други фактори што остануваат во рацете на наставникот да ги искористи во својата настава.

Библиографија

1. Андоновски, В., Марковиќ, М., Стојковски, Г. (2003). *Македонски јазик и литература, учебник за трета година за реформираното гимназиско образование*. Скопје: Култура.
2. Андоновски, В., Марковиќ, М., Стојковски, Г. (2004). *Македонски јазик и литература, учебник за четврта година за реформираното гимназиско образование*. Скопје: Култура.
3. Атанасова, Љ. (2009). *Македонски јазик за четврто одделение од деветгодишното основно образование*. Скопје.
4. Бојковска, Ст., Минова-Ѓуркова, Л., Пандев, Д., Цветковски, Ж., Аврамовска, Н., Георгиевска-Јаковлева, Л. (2009). *Македонски јазик и литература за четврта година за реформираното гимназиско образование*. Скопје: Просветно дело.
5. Бојковска, Ст., Минова-Ѓуркова, Л., Пандев, Д., Цветковски, Ж., Исакова, Н., Пендовски, Б. (2018). *Македонски јазик и литература за втора година за реформираното гимназиско образование*. Скопје: Просветно дело.
6. Бојковска, Ст., Минова-Ѓуркова, Л., Пандев, Д., Цветковски, Ж., Тодоровски, Г., Аврамовска, Н. (2018). *Македонски јазик и литература за трета година гимназиско образование*. Скопје: Просветно дело.
7. Бојковска, Ст., Алексова, Г., Пандев, Д., Гочкова, К. (2020). *Македонски јазик за осмо одделение за деветгодишното основно образование*. Скопје: Министерство за образование и наука, Република Македонија.
8. Богдановски, Т. *Македонски јазик за седмо одделение – осумгодишно основно образование*.
9. Велкова, С., Јовановска, С. (2020). *Учебник по Македонски јазик за шесто одделение*. Скопје: Министерство за образование и наука, Република Македонија.
10. Велкова, С., Јовановска, С. (2020). *Македонски јазик за седмо одделение за основно образование*. Скопје: Министерство за образование и наука, Република Македонија.
11. Велкова, С., Јовановска, С. (2010). *Македонски јазик за осмо одделение*. Скопје: Министерство за образование и наука, Република Македонија.
12. Димковска, Б., Цветковиќ, С. *Македонски јазик за шесто одделение основно образование*.

13. Кртолица, Б., Митовска, В., Гавриловска, В. *Македонски јазик за четврто одделение за деветгодишното основно образование.*
14. Настовска, В., Севдинска, Љ. (2008). *Македонски јазик за трето одделение деветгодишно основно образование.* Скопје: Просветно дело.
15. Настовска, В., Севдинска, Љ. (2009). *Македонски јазик за четврто одделение од деветгодишно основно образование.* Скопје: Министерство за образование и наука, Република Македонија.

Marija Grkova

Goce Delchev University, Stip

**Blaze Koneski in Regards of the Education Curriculum on the Subject of
Macedonian Language**

Abstract: The name Blaze Koneski finds an essential place in the textbooks on the subject of Macedonian language for primary and secondary education. In the year of 2021 a 100 years have passed since his birth, therefore, that same year was commemorated as a year in honor of Blaze Koneski. At the same time, 2021 has also been declared an International Year of Peace and Trust by the General Assembly of the United Nations where the Republic of Macedonia joins the celebration of the International Year with a special program that will be dedicated to the great Macedonian patron, Koneski. His birthday is also inscribed on the UNESCO List for celebrating significant anniversaries in the world during 2021. The program, which is part of the calendar of important international anniversaries, is joined by several institutions, ministries, associations in the country and abroad, including the National Bank and the Macedonian Post, which will aim to issue a gold coin and a postage stamp featuring the portrait of Koneski. This is where the inspiration and the idea to review the life and work of Koneski in the textbooks in primary and secondary education emerged from.

Keywords: *Blaze Koneski; Macedonian language; textbooks; primary education; secondary education.*

ГОД. VI
БР. 12

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VI
NO 12

